

**КРИМІНАЛІСТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ,
ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ***Одні злочини відкривають шлях до інших
Сенека Луцій Анней (молодший)*

Протидія економічній злочинності у сфері банківської діяльності набуває особливого значення в умовах впливу світової фінансової кризи. За даними МВС України з початку 2009 р. в установах банків стали частішими випадки посадових зловживань, розкрадання кредитних коштів, шахрайства з фінансовими ресурсами, а також підробка документів. Порівняно з попереднім роком кількість зловживань у банківській сфері зросла на 22 %¹. За період із початку 2008 р. по березень 2009 р. було викрито 68 злочинних угруповань, що діяли у цій сфері, виявлено понад 60 фактів хабарництва з боку банківських керівників [1]. Відомо, що офіційна статистика не дозволяє одержати достовірні дані про стан і структуру економічної злочинності в банківській сфері, передусім через невизначеність та «розмитість» об'єкта дослідження. Неврегульованість законодавства, відсутність у науковців і практиків єдиного підходу щодо розуміння цього явища об'єктивно не можуть забезпечити посилення протидії злочинності у сфері банківської діяльності. Тому виникає необхідність комплексного переосмислення та вдосконалення понятійного апарату й класифікації економічної злочинності з метою розробки ефективних методів розкриття та розслідування злочинів у цій сфері.

Економічна злочинність, до структури якої ми відносимо групи злочинів, скоєних у банківській сфері, вже давно становить

предмет фундаментальних досліджень зарубіжної та вітчизняної науки. Її торкалися у своїх працях такі відомі вчені, як: Е. Сатерленд, Б. Свенсон, О. Р. Белкін, Є. Л. Стрельцов, Б. В. Волженкін, А. Ф. Волобуєв, В. П. Корж, О. Г. Кальман, В. В. Лунєєв, В. Д. Ларичев, В. О. Образцов, Г. А. Матусовський, В. Ю. Шепітько, М. П. Яблоков, П. С. Яні та ін. Вивченню та систематизації злочинності у кредитно-фінансовій сфері, у тому числі в банківській, присвячені окремі монографічні дослідження В. Я. Осеніна, В. І. Теремілова, О. П. Бущана, В. А. Гамзи, В. П. Головіної, В. В. Лисенка, В. М. Поповича, І. Б. Ткачука, Л. М. Стрельбицької, С. С. Чернявського. Зважаючи на їх вагомий внесок у вивчення та вирішення проблем економічної злочинності, нині перед криміналістичною наукою постають нові завдання системного вивчення сутності нових кримінальних процесів в економіці України, їх генези, пізнання загальних закономірностей елементів криміналістичної характеристики економічних злочинів, у тому числі в банківській сфері. Тому **метою** цієї статті є дослідження сутності й структури економічної злочинності та розробка класифікації злочинів з метою запровадження у практику ефективних форм і методів протидії злочинним проявам.

Взагалі, класифікація (від лат. *classis* – розряд, клас) як науковий інструмент являє собою логічну операцію поділу обсягу поняття відповідно до ознак, властивих об'єктам пізнання певного роду, що відрізняють їх від об'єктів (предметів, явищ) іншого роду. Ознаки, за якими здійснюється класифікація, мають бути істотними, стій-

¹ За даними МВС України протягом 2008 р. у цій сфері було скоєно 3294 злочини, з яких досі не розкритими залишаються 965 злочинів.

кими і зрозумілими. Це допомагає проникати в сутність об'єктів, чітко їх розмежовувати і в той же час виявляти їх властивості, зв'язки і залежності, що існують між ними, а також між елементами структури об'єктів. Як логічний засіб пізнання класифікація властива різним галузям наукового знання. Широке застосування вона отримала і в криміналістиці [2, с. 4–5].

Одним з об'єктів криміналістичної класифікації є злочин. Класифікувати злочини означає розподіляти їх на окремі групи за специфічними ознаками, істотними з криміналістичної точки зору, які відрізняють окремі групи від інших. Мета такої класифікації визначається завданнями криміналістичної науки, головне з яких полягає в індивідуалізації засобів, способів і методів розслідування злочинів.

Перш ніж перейти до розгляду класифікації економічних злочинів у сфері банківської діяльності, варто звернути увагу на визначення терміна «економічний злочин». Хоча саме поняття економічної злочинності у вітчизняному кримінальному законодавстві відсутнє, цей термін широко використовується в науках кримінально-правового циклу. Наразі тривають наукові дискусії щодо визначення економічних злочинів. Деякі автори вважають, що надати чітке визначення економічних злочинів у кримінально-правовому розумінні взагалі дуже важко, оскільки за ним завжди розуміють певну невизначеність [3, с. 32]. Немає єдиної думки у вчених і стосовно системи економічної злочинності [4, с. 12–18; 5, с. 284; 6].

На думку А. Ф. Волобуєва, наявність різних точок зору щодо цього питання пов'язана із різними аспектами даного поняття, а також тим, що тлумачення його в одному аспекті іноді помилково переносяться на інший. У зв'язку з цим важливо підкреслити, що зміст терміна «економічні злочини» залежить від того, яку предметну «зону» він обслуговує. З урахуванням цього можна виділити кримінально-правовий, кримінологічний і криміналістичний аспекти цього поняття [7, с. 27].

З точки зору кримінального права еко-

номічні злочини можна розглядати як систему заборонених кримінальним законом діянь у сфері економічних відносин, спрямованих на порушення порядку здійснення господарської діяльності. Наприклад, у Кримінальному кодексі Російської Федерації (1996 р.) передбачено розділ VIII «Злочини у сфері економіки», який об'єднує в собі злочини проти власності, злочини у сфері економічної діяльності і злочини проти інтересів служби в комерційних та інших організаціях. Таким чином, російський законодавець визначає, що економічними можуть називатися злочини, родовим об'єктом яких є економіка як сукупність виробничих (економічних) відносин з приводу виробництва, обміну, розподілу і споживання матеріальних благ [8, с. 79–80]. Розробники Кримінального кодексу України (далі – КК України) уникнули використання термінів «злочини у сфері економіки», «економічні злочини». Можливо, це пов'язано з відсутністю єдиного наукового підходу серед учених щодо трактування економічної злочинності. Натомість у вітчизняній правоохоронній практиці до суспільно небезпечних діянь в економічній сфері традиційно відносять: злочини проти власності (розділ VI КК України), злочини у сфері господарської діяльності (розділ VII КК України), злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж) (розділ XVI КК України), злочини у сфері службової діяльності (розділ XVII КК України) та деякі інші.

О. Г. Кальман справедливо зауважує, що досить важко окреслити чіткі правові межі економічних злочинів, оскільки вони мають істотну різницю у кримінально-правовій характеристиці; відповідальність за злочини, що здійснюються в процесі економічної діяльності, передбачена різними розділами КК України [9, с. 11]. Визначаючи важливе значення кримінально-правових положень для криміналістики, М. П. Яблоков указує на недостатність кримінально-правової характеристики для формування науково обґрунтованих спе-

ціальних методик розслідування, які б відповідали існуючим потребам слідчої практики, оскільки кримінально-правові ознаки в більшості випадків не в змозі врахувати всі особливості злочинних діянь, що мають значення для їх розкриття та розслідування [10, с. 17–23]. Зазначимо, що кримінально-правова систематизація економічних злочинів є інструментом, який полегшує відмежування одних видів злочинів від інших, визначає ступінь їх суспільної небезпечності та оптимального виду і міри покарання.

Кримінологічний аспект економічних злочинів, на наш погляд, має тенденцію до розширення цього поняття порівняно з його кримінально-правовим змістом. Він полягає у визначенні структури економічної злочинності як масового негативного явища (його кількісних і якісних показників), зв'язку з іншими злочинами та питань щодо запобігання їм. Відзначимо, що західні кримінологи першими звернули увагу на специфічний структурний елемент злочинної поведінки у сфері економіки. Так, Е. Х. Сатерленд уперше сформулював таке поняття, як «білокомірцева злочинність» (1939 р.), визначаючи її як сукупність корисливих злочинів, що вчиняються особами, котрі мають високе суспільне становище, в процесі їх посадової діяльності. Хоча, на думку більшості вчених, визначення Е. Сатерленда більше відповідає поняттю службової злочинності, проте його праці стали серйозним поштовхом до проведення подальших наукових досліджень злочинності у сфері економіки. У цьому напрямку відомий шведський вчений Бу Свенсон визначив, що економічний злочин – це каране, триваюче, систематичне діяння корисливого характеру, здійснюване в межах посадової та господарської діяльності. Він підкреслював, що до економічних злочинів не належать організовані і майнові злочини «традиційного характеру», якщо ці злочини не мають зв'язку з виконанням контрольно-розпорядчих функцій у сфері економіки [11, с. 25–26]. Про зв'язок службових («білокомірцевих») та економічних зло-

чинів слушно зауважив В. О. Образцов: «економічні злочини є окремим класом злочинів, елементом більш загального рівня класифікації – злочинів, пов'язаних із професійною діяльністю» [12, с. 101]. В. В. Лунєєв також вважає економічні злочини частиною «професійної» злочинності, яка безпосередньо пов'язана з економічними відносинами. Тому, на його думку, до економічних злочинів можуть бути віднесені зловживання службовим становищем, одержання хабара та інші посадові злочини [13, с. 34].

Надзвичайно широке визначення економічної злочинності пропонує і В. М. Попович. На його думку, це сукупність корисливих злочинів, вчинених у сфері цивільного обігу речей, прав, дій за певний проміжок часу з протиправним використанням легітимних технологічно-облікових операцій, фінансово-господарських і цивільно-правових інструментів, організаційно-регулятивних та контрольно-управлінських прав і повноважень [14, с. 402–405].

Проведений нами аналіз наукових поглядів свідчить, що це питання досить складне і не має однозначного вирішення. Але як зазначав Г. А. Матусовський, це не може бути перешкодою для визначення складових елементів понять, необхідних для наукового пізнання [15, с. 32]. Ми погоджуємося з його думкою про те, що більша частина економічних злочинів – це корисливі діяння, які вчиняються особами, що виконують певні функції у сфері виробництва і надання послуг, а також тими, які регулюють цю діяльність або ж її контролюють [15, с. 15]. Близькі до такого визначення деякі російські автори. Вони вважають, що широта цього поняття охоплює умисні посягання на економічні інтереси суспільства у випадках, коли такі діяння пов'язані або з конкретним становищем злочинця у сфері суспільного господарювання, з характером економічних відносин, учасником яких він є, або з його соціальною роллю, соціальною позицією та ситуацією, характерними для функціонування конкретних елементів економічного механізму [16, с. 484].

Можна стверджувати, що криміналістичному розумінню економічної злочинності властивий синтез кримінально-правового та кримінологічного аспектів. Їх урахування дозволяє створювати загальні методологічні підстави для формування окремих криміналістичних методик розслідування. В. О. Образцов зазначає, що вся сукупність таких діянь та відповідних методик може бути подана у вигляді багаторівневої системи. Оскільки головним фактором, що визначає специфіку розглянутих злочинів, є їх зв'язок з економічною діяльністю, то й класифікація методик зумовлюється відповідною класифікацією економічної діяльності за галузевим принципом [17, с. 93].

Отже, в структурі економічної злочинності ми виділяємо криміналістично однорідну групу економічних злочинів, які вчиняються у сфері банківської діяльності. До них ми відносимо суспільно небезпечні діяння, які посягають на систему економічних відносин у сфері банківської діяльності і в механізмі яких використовуються банківські операції, а саме такі злочини: заволодіння коштами, перерахованими на банківський рахунок суб'єкта підприємницької діяльності з використанням обману (ст. 190 КК України); заволодіння банківськими коштами підприємства шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України); шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222 КК України); легалізація коштів, добутих злочинним шляхом за допомогою банківських операцій (ст. 209 КК України) та інші злочини (ст. ст. 200, 202, 205, 207, 208, 218 КК України). Як бачимо, до цієї групи включено широке коло злочинів, склади яких хоча і сформульовані в різних розділах КК України, але об'єднані в кримінальній діяльності єдиним злочинним задумом. Справа в тому, що практика розкриття та розслідування цих злочинів свідчить, що для досягнення мети злочинці виконують алгоритми відповідних дій, які неоднорідні за своєю кримінально-правовою характеристикою, але тотожні за своїми криміналістичними ознаками.

Як уже зазначалося, класифікація є підґрунтям для побудови окремих методик розслідування злочинів. У нашому випадку традиційно виділяють економічні злочини у кредитно-фінансовій сфері, а далі виокремлюють власне злочини у сфері банківської діяльності. Останні можна класифікувати, виходячи з економічного змісту діяльності банківських установ, що закріплені у Законі України «Про банки та банківську діяльність» [18]: 1) злочини у сфері банківського кредитування; 2) злочини у сфері розрахункових операцій банків; 3) злочини у сфері депозитних операцій банку; 4) інші злочини, що пов'язані з діяльністю банківських установ (операції з цінними паперами, зовнішньоекономічною діяльністю, трастові операції тощо).

Як інший важливий критерій класифікації злочинності в банківській сфері можна визначити суб'єкт злочинного посягання. Таким чином, ми виділяємо: 1) злочини, що вчинені тільки посадовими особами та іншими працівниками банківських установ; 2) злочини, що вчинені службовцями банків у змові з представниками підприємницьких структур або інших установ та організацій; 3) злочинні посягання на фінансові ресурси банків іншими особами без участі представників цих фінансових установ. Наше дослідження дає підстави зробити висновок про те, що найчастіше такі злочини вчиняються організованими групами осіб, в тому числі працівниками банків. Вони, як правило, є ініціаторами складних схем злочинного збагачення, які передбачають отримання систематичного кримінального доходу з подальшою його легалізацією. Останнє є способом приховання слідів та необхідною умовою існування й розвитку протиправного бізнесу. Звертає на себе увагу той факт, що в діях осіб наявні ознаки не одного, а, як правило, декількох злочинів. Ці злочини можуть бути різними за кримінально-правовою кваліфікацією, але взаємопов'язані між собою спільною метою – отримання прибутків від злочинних дій. Вони відображають логіку поведінки злочинців і є певними етапами в досяг-

ненні злочинної мети – одні злочини можуть бути необхідною передумовою скоєння інших. Ми пропонуємо їх класифікувати на основні та допоміжні (вторинні). Останні найчастіше є формою, способом або необхідною умовою здійснення основного злочину. Наприклад, шахрайство з фінансовими ресурсами банку (ст. 222 КК України); заволодіння коштами, перерахованими на банківський рахунок суб'єкта підприємницької діяльності з використанням обману (ст. 190 КК України) є основними злочинами. Створення фіктивного підприємства (ст. 205 КК України), службове підроблення (ст. 366 КК України) на шляху злочинного збагачення з використанням банківських операцій становлять необхідну передумову для вчинення основних злочинів і вважаються допоміжними злочинами. У більш складних кримінальних схемах допоміжні злочини можуть бути основними щодо інших вторинних злочинів.

З огляду на вищенаведене, такі дії дещо виходять за рамки традиційного розуміння механізму вчинення злочину у криміналістиці. Мова йде про певні технології злочинного збагачення з використанням банківських установ, до яких входять групи (комплекси) злочинів окремих видів. У широкому розумінні технологія злочинної діяльності з використанням банківської установи – це сукупність корисливих прийомів та методів з підготовки (планування), вчинення та приховання слідів злочинних діянь, спрямованих на систематичне отримання кримінальних доходів із включенням у таку діяльність широкого кола осіб, у тому числі представників банківської сфери. Ґрунтуючись на аналізі наукових джерел та слідчо-судової практики, ми можемо класифікувати злочини у банківській сфері на відповідні технології злочинного збагачення.

1. *Технологія злочинного збагачення шляхом незаконного отримання та розкрадання кредитних ресурсів банку.* Це найпоширеніший у практиці вид злочинних дій, який включає у себе склади злочинів, передбачених ст. ст. 190, 191, 202,

205, 222, 364, 365–368 КК України та ін.

2. *Технологія розкрадання безготівкових грошових коштів клієнтів банку з використанням фіктивних розрахункових документів та електронно-обчислювальної техніки.* Дана технологія дуже характерна для банківської системи в умовах поширення електронної системи платежів та дистанційного доступу до поточних рахунків. Найчастіше вчиняються такі комплекси злочинів: ст. ст. 191, 200, 361–363-1, 364, 366, 205 КК України.

3. *Технологія злочинного збагачення шляхом створення конвертаційних центрів та легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.* Це відносно новий вид технології злочинних дій, який переважає усі попередні за сумами заподіяних збитків. Можлива конфігурація широкого спектру посадових, господарчих, майнових, «комп'ютерних» та деяких інших злочинів, залежно від тих чи інших обставин скоєння злочинів.

4. *Технологія ухилення від сплати податків та інших обов'язкових платежів із використанням можливостей банківської системи.* Головною ознакою цієї технології є створення внутрішньодержавних і міжнародних схем з приховання прибутків від оподаткування із використанням офшорних зон іноземних країн, ЛОРО-рахунків з іноземними банками та інших фінансових та посадових можливостей працівників банківських установ.

Виходячи з вищенаведеного, можна зробити такі **висновки**:

1) враховуючи практичні потреби сьогодення у протидії злочинним економічним явищам у банківській сфері, вважаємо за необхідне розвивати й надалі вироблення єдиного концептуального підходу щодо розуміння самого поняття «економічний злочин» у його криміналістичному аспекті. Аналіз економічної злочинності не обмежується лише рамками діючого кримінального законодавства, причому об'єкт вивчення у цьому випадку знаходиться на стику не тільки кількох галузей юридичних знань, а ще й економічних;

2) сформульовані поняття та систематизація економічних злочинів дозволяти-

муть виробити загальне підґрунтя для формування спеціальних та комплексних методик розслідування окремих груп злочинів. У такому аспекті ці методики розслідування можуть бути класифіковані: за галузевим принципом економічної діяльності, за технологіями злочинного збагачення (комплексні методики розслідування), на видовому, внутрішньовидовому та позавидовому рівнях;

3) механізм здійснення певних фінансових операцій у сфері банківської діяльності може слугувати основним критерієм класифікації комплексів злочинів та відповідних методик їх розслідування. Але традиційний підхід у криміналістиці, коли методики розслідування розробляються

стосовно окремих видів злочинів без урахування їх зв'язку в реальній дійсності, вже не відповідає сучасним потребам. На нашу думку, вирішувати названі завдання слід, використовуючи такі поняття, як «технологія злочинної діяльності», «комплексна методика розслідування». Одним із головних факторів існування комплексу злочинів як системи, на наш погляд, є наявність між такими злочинами зв'язку, який об'єднує їх у єдиний ланцюг злочинної поведінки. Завдання правоохоронних органів у таких ситуаціях полягає в тому, щоб за окремими ланцюжками злочинних дій окремих осіб визначити єдину злочинну діяльність організованої групи.

Література

1. МВС: Через кризу в Україні збільшується кількість економічних злочинів / Інтерв'ю з нач. ДДСБЕЗ МВС України Леонідом Скалозубом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://novynar.com.ua/politics/46020>.
2. Белкин А. Р. Криминалистические классификации / Белкин А. Р. – М. : Мегатрон XXI, 2000. – 93 с.
3. Яни П. С. Экономические и служебные преступления / Яни П. С. – М. : Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 208 с.
4. Гаухман Л. Д. Уголовная ответственность за преступления в сфере экономики / Л. Д. Гаухман, С. В. Максимов. – М. : Учеб.-консульт. центр «ЮрИнфор», 1996. – 290 с.
5. Криминология : учеб. для юрид. вузов / [под ред. В. Н. Бурлакова, В. П. Сальникова]. – С.Пб : Акад. МВД России, 1998. – 576 с.
6. Стрельцов Е. Л. Экономическая преступность в Украине (к вопросу о новом содержании) / Е. Л. Стрельцов // Юридична освіта і права держава : зб. наук. праць. – Одеса, 1997. – 203.
7. Протидія економічній злочинності / [П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика та ін.]. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – 568 с.
8. Волженкин Б. В. Преступления в сфере экономической деятельности / Волженкин Б. В. – С.Пб. : Юрид. Центр Пресс, 2002. – 641с.
9. Кальман О. Г. Стан і головні напрямки попередження економічної злочинності в Україні: теоретичні та прикладні проблеми : моногр. / Кальман О. Г. – Х. : Гімназія, 2003. – 352 с.
10. Яблоков Н. П. Совершенствование криминалистической классификации преступлений в методике расследования / Н. П. Яблоков // Вестн. Моск. ун-та. Серия 11. Право. – 1988. – № 2. – 136 с.
11. Свенсон Бу. Экономическая преступность / Бу Свенсон. – М. : Прогресс, 1987. – 298 с.
12. Образцов В. А. Преступления, связанные с профессиональной деятельностью как объект криминалистического исследования / В. А. Образцов // Вопросы борьбы с преступностью. – 1982. – Вып. 36. – С. 91–100.
13. Лунеев В. В. Криминологическая характеристика организованной преступности в России / В. В. Лунеев // Изучение организованной преступности: российско-американский диалог : сб. статей. – М., 1997. – С. 33–48.
14. Попович В. М. Тіньова економіка як предмет економічної криминології / Попович В. М. – Правові джерела, 1998. – 585 с.
15. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ / Матусовский Г. А. – Х. : Консум, 1999. – 479 с.

16. Криминология : учеб. для юрид. вузов / [под ред. А. И. Долговой]. – М. : Издат. гр. НОРМА-ИНФРА, 1999. – 784 с.

17. Образцов В. А. О комплексном подходе к проблемам борьбы с преступлениями, совершаемыми в народном хозяйстве / В. А. Образцов, В. Б. Ястребов // Вопросы борьбы с преступностью. – 1978. – Вып. 29. – С. 56–66.

18. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07 груд. 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №№ 5, 6. – Ст. 30.

Надійшла до редколегії 06.06.2009

Анотації

У статті подається поняття та класифікація економічних злочинів у сфері банківської діяльності. Автор доводить ідею про існування комплексів взаємопов'язаних злочинів у цій сфері, які можна класифікувати, виходячи з таких критеріїв: за суб'єктом складом, за механізмом здійснення певних фінансових операцій у сфері банківської діяльності, за структурою злочинних дій (основні та допоміжні злочини) та за технологіями злочинного збагачення.

В статье даётся определение и классификация экономических преступлений, совершаемых в сфере банковской деятельности. Автор раскрывает идею о существовании комплекса взаимосвязанных преступлений в этой сфере, которые можно классифицировать исходя из таких критериев: по субъектам совершения преступлений, по механизму совершения финансовых операций в сфере банковской деятельности, по структуре преступных действий (основные и вспомогательные преступления) и по технологиям преступного обогащения.

The article represents an overall performance of crimes in the sphere of economic activity which are committed with using bank system. System approaches in studying these crimes give us the reasons to believe in existence of the definite criminal technologies for committing multistage mercenary crimes exploiting the bank's potentialities. The author's classification divides these crimes to the mechanism of bank operation, to the subjects of crime and to the definite criminal technologies.

УДК 343.982.3

С. О. ТОРОПОВ

ад'юнкт

Харківського національного університету внутрішніх справ

ІНФОРМАЦІЙНО-ПОШУКОВА КАРТКА ЯК ЗАСІБ ФІКСАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ПОПЕРЕДНІХ БАЛІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблеми експертних досліджень у галузі судової балістики розглядали багато науковців-криміналістів, серед яких В. Є. Бергер, В. М. Гушин, А. І. Вінберг, Б. М. Єрмоленко, І. А. Дворянський, Б. М. Комаринець, С. Д. Кустанович, А. С. Ладін, В. М. Лазарі, Н. Т. Малаховська, М. В. Салтевський, І. А. Сапожников, В. М. Плєскачевський, Є. М. Тихонов, В. Ф. Черваков, Б. І. Шевченко та інші. У ході вдосконалення судово-

балістичного експертного забезпечення вирішувалися типові завдання, що висувалися слідчою практикою. Серед них – встановлення технічного стану зброї та боєприпасів, належності стріляних куль, гільз до певного виду, зразка й моделі вогнепальної зброї, ідентифікація зброї за слідами на кулях та гільзах, а також з'ясування різних обставин, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї при вчиненні злочину, а саме можливості про-